Zalai Károly

Andorka Eszter Jeanne d'Arcról álmodik

2003. február 17. volt. Hajnalodott. Andorka Eszter arra riadt, hogy rosszat álmodott. A máglyát látta, amelyen Jeanne d'Arcot megégették. Még a lány sikoltását is hallotta. De lehet, hogy ő sikoltott föl rémületében. Hogy a kis francia parasztlányról álmodott, nem csodálkozott rajta, hiszen napok óta ő járt a fejében, életét értékelte, és megpróbált tanulságokat levonni belőle. Micsoda tragikus női sors! Egy a sok közül, hiszen az inkvizíció évszázadokon át több ezer boszorkánynak, vagy eretneknek bélyegzett lányt és asszonyt ítélt tűzhalálra, akiknek csak az volt a bűnük, hogy nem illetek a férfiak által alkotott világrendbe. Jeanne-nak már tizenéves kislányként látomásai voltak. Állítólag olyan szép képeket látott, hogy amikor fölébredt, sírva fakadt, annyira fájt neki, hogy nem álmodhat tovább. Andorka Eszter egy pillanatig irigykedve gondolt a lányra. Ő ezen a reggelen, sajnos, a máglyán szenvedő mártír arcát pillantotta meg, míg Jeanne látomásaiban Szent Mihály, Alexandriai Szent Katalin és Antiokheiai Szent Margit tűnt föl; arra kérve a lányt, hogy űzze ki az évtizedek óta kegyetlenkedő angolokat Franciaországból, és vezesse el VII. Károlyt Reimsbe, hogy ott koronázzák meg. Eszter azon tűnődött, vajon ő miért nem álmodik sose ilyen szépet!? Mi lehet az oka annak, hogy az ő szívét, amióta megszületett, a hátrányos helyzetűek, cigányok, hajléktalanok, mozgássérültek ejtették rabul, s imáival mindig értük könyörög? De nem csupán szavakkal, hanem tettekkel is segíteni próbált rajtuk: ételt és ruhát osztott, jó pár cigány gyereknek ő lett a gyámja, kábítószereseket vezetett jó útra, bibliaköröket szervezett, és közeli célja, a doktori disszertáció elkészítésén túl az volt, hogy egy Bárkának elnevezett projektben összehozza az egészséges és sérült gyerekeket. Még pediglen azért, hogy megtapasztalhassák, milyen közel vannak egymáshoz, hogy legtöbbször csak az előítéletek emelnek gátat közéjük. De Andorka Eszter leggyűlöletesebb ellensége az erőszak volt. Mélységesen fölháborította, hogy az erősebb rendszeresen kezet emel a gyengébbre, legyen az utóbbi elesett, gyermek vagy éppen nő. Eszter hitte, hogy „az Úr mindenkit egyformának teremtett, és a szószékről azt hirdette, lehet testvérem, hogy úgy érzed: semmid, igazán semmid nincsen, hangod nem hallatszik sehol, és szenvedésed látatlan marad; ám tudd: az Isten szemében minden üdvösség, a jó kezdete, a te felemeltetésed és a te jogaidnak helyreállítása; Isten előtt nincs rejtve, sem elfeledve a te ínséged…"

Szegény Jeanne d'Arc – gondolta Eszter – mennyi akadályon kellett átbukdácsolnia, abban a gonosz középkori világban. Amikor a hazai seregek élén már több sikert ért el – ami különösen azért volt értékes, mert a százéves háború hosszú-hosszú évtizedei során, egészen 1429-ig, a franciák nem ismerhették meg a győzelem ízét –, még akkor is kételkedtek benne. A vaskalapos tanácsadók – persze Jeanne háta mögött – arra a veszélyre figyelmeztették Károlyt, hogy vigyázzon: ellenségei könnyen bemocskolhatják uralkodását; mert ha a lányról kiderülne, hogy boszorkány, akkor Károly tulajdonképpen a sátán sugalmainak köszönheti a hatalmát. Az előrelátó uralkodó erre vizsgálatot rendelt el. Az udvari egyházfik természetesen megállapították, hogy Jeanne d'Arc kifogástalan életű, hívő keresztény, aki az alázat, becsület és egyszerűség erényeivel bír… Ettől kezdve Károly már nyugodtan igénybe vehette, s vette is a lány szolgálatait. Ám amikor Jeanne az ellenséges burgundiaiak fogságába esett, az uralkodó a kisujját sem mozdította érte, pedig váltságdíj fejében megvásárolhatták volna a szabadságát. A burgundi fogva tartók viszont hamar nyélbe ütötték az üzletet: 80 ezer fontért eladták Jeanne d'Arcot az angoloknak, akik hamarosan maguk is megalakították a „szent" törvényszéküket, hogy kiderítsék eretneke-e a francia lány. Vallatói hamar arra az álláspontra helyezkedtek – hiszen ez volt az államérdek –, hogy boszorkánnyal van dolguk. Az egyházi törvényszéket Pierre Cauchon, beauvais-i püspök, párizsi egyetemi doktor vezette. Nomen est omen, gondolta gúnyosan Andorka Eszter, hiszen a csaknem ugyanígy hangzó cochon, disznót jelent franciául. Ez a Cauchon, nevéhez méltón bánt a lánnyal, s hamarosan kiadatta őt a világi hatóságnak, hogy végrehajtsák rajta a halálos ítéletet. A 19 esztendős mártír állítólag egy feszületet nézve, hangtalanul hagyta, hogy elemésszék a lángok. Miután a tűz kialudt, az angolok átgereblyézték a hamut, hogy kiszedjék az elszenesedett testet, majd még kétszer megégették, hogy minden hamuvá váljék, nehogy bárkinek is eszébe jusson ereklyét gyűjteni. A hóhér, egy bizonyos Geoffroy Therage később azt állította, az ítélet végrehajtása közben attól félt, hogy elkárhozik. Ellentétben Cauchon püspökkel, akinek egy csepp lelkiismeret-furdalása sem volt, boldogan élte tovább az életét. De azért mégsem kímélte őt a Teremtő. Eszter némi elégedettséggel vette tudomásul, hogy pár esztendővel később a püspököt borotválás közben, egy jó kis szívrohammal szólította magához az Úr. Ugyanakkor szerencséje is volt, hiszen így nem élhette meg, hogy eretnekként kiátkozták az egyház kebeléből. Mert ugyanis huszonnégy évvel később, 1455-ben VII. Károly király – akinek hírnevét most az árnyékolta be, hogy koronáját egy eretneknek bélyegzett személy, vagyis Jeanne d'Arc révén szerezte – felkérte

III. Kallixtusz pápát, vizsgáltassa felül Cauchonék döntését. Az új eljárásban – mert most ezt kívánta az államérdek – Jeanne-t ártatlannak találták, és mártírrá nyilvánították, Cauchont pedig elérte megérdemelt végzete, ha nem is azt állapították meg róla, hogy disznó, de azért eretneknek bélyegezték. Jeanne d'Arcot viszont 1909-ben boldoggá, 1920-ban pedig szentté avatták.

Vajon, tűnődött Andorka Eszter, látta-e Jeanne előre a sorsát? Megsúgták-e neki a szentek a jövendőt? És ha fogalma sem volt a végzetéről, vállalta-e volna a máglyahalált, ha tudja, boszorkánynak kikiáltva emésztik el őt a lángok? És vajon halála pillanatában mit gondolt, hogy betöltötte a küldetését, vagy dühös volt a hazájára, amely cserben hagyta, miközben ő az életét áldozta érte? Ekkor persze Eszternek eszébe jutott egy másik máglya is, amelyen Jeanne előtt pár évvel Husz Jánost égették el, aki az egyház fejének csak Krisztust ismerte el, és a szószékről megkérdőjelezte az egyházi hierarchia és a pápaság létjogosultságát. És bár a Konstanzi zsinaton bántatlanságot ígértek neki, mégis elfogták, és az 1415 júniusában kezdődött tárgyaláson felelősségre vonták tanításaiért. Husznak meg kellett volna tagadni, de ő nem volt hajlandó erre. Ezért aztán őt is eretneknek nyilvánították, s még aznap megégették. Husz is bátran nézett szembe a halállal, állítólag zsoltárokat énekelve és Jézust dicsőítve lépett a máglyára. Az ő hamvait a Rajnába szórták. No és ha már az ilyesfajta ítéleteken gondolkodott, ezek után Giordano Bruno máglyahalála is eszébe jutott Eszternek, aki – miközben hátat fordított az egyháznak – tudósként a világ végtelenségét hirdette. Ezért aztán istentelennek nevezte őt a Vatikán, és halálra ítélte. Azóta bebizonyosodott, hogy Brunónak szinte mindenben igaza volt. A Vatikán mégis hallgat, vajon miért? Bruno állítólag elfordította a fejét, amikor a Bibliát nyújtották felé, hogy meggyónjon. Ráadásul Huszhoz és Jeanne d'Archoz hasonlóan ő is szó nélkül tűrte a kínhalált. Miközben Andorka Eszter e dolgokon töprengett a keresztre feszített megváltó szavai jutottak eszébe. Vajon Jennae d'Arc, Husz János vagy Bruno, aki maga is szerzetes volt korábban, gondolt-e az Úr szavaira. Nem tudni, hisz hallgattak, nem suttogták, amit a keresztre feszített, hogy „én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet?" Talán azért, mert őket, Jézussal ellentétben, nem kerítette hatalmába a szenvedés és az elbizonytalanodás? Andorka Eszter épp azt kutatta magában, nem követ-e el bűnt, ha ilyesmiken töpreng, amikor csöngettek. Fölkapott gyorsan a hálóingére egy fürdőköpenyt, kikucskált a leselkedőn, s látta, hogy Csaba áll odakint, meglehetősen „elázva". Jól ismerte. Bizony a fiú újra meg újra beleesett az alkohol és a kábítószer csapdájába. Biztos megint segítségre van szüksége, talán pénzt fog kunyerálni, vagy csak ki akarja

magát aludni. Eszter elmosolyodott, s ajtót nyitott. Úgy gondolta, ez az ő próbája, nem riadhat vissza tőle. Kis dolog.

A másnapi újságban ez állt:

„2003. február 17-én Andorka Eszter lelkésznő gyilkosság áldozatává vált. Egy kábítószer hatása alatt álló, korábban zaklatás miatt kiszabott büntetése próbaidejét töltő, 25 éves férfi, J. Csaba veszprémi lakos a lelkésznő lakásán végzett vele. Az elkövető néhány nappal elfogása után beismerte a tettét. A nyomozás során kiderült, hogy a gyanúsított társaival egy budapesti szórakozóhelyen mulatott, ahol marihuánás cigarettát szívott, és ecstasy tablettát fogyasztott. Ezután reggel hétkor egyedül kereste föl régi ismerősét, a későbbi áldozatot, aki beengedte őt lakásába. Háromnegyed órás beszélgetés után egy köntös zsinórjával megfojtotta a fiatal nőt. Tettét azzal magyarázta, hogy: „bekattant". J. Csaba a gyilkosság után magával vitte a lelkésznő mobiltelefonját és hátizsákját."